

GRUNDSKOLE 25. juli 2021

I mere end hver tredje kommune går mindst hvert femte barn på fri- eller privatskole

Der er sket en ændring i, hvem der løser skoleopgaven i Danmark. Tidligere gik næsten 90 procent af alle danske skolebørn i folkeskolen. I dag er der mange steder, hvor fri- og privatskolerne løser skoleopgaven for en større del af skolebørnene. Udviklingen har skubbet bag på en større opdeling af danske skolebørn, som på sigt kan gå ud over sammenhængskræften og den sociale mobilitet.

Kontakt

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

ANALYSE

Udarbejdet af

Mie Dalskov Pihl

Chef for registeranalyse

Frederik Søborg

Stud.polit.

Hovedkonklusioner

- I 40 kommuner går mindst 20 procent af børnene i 1. klasse på privatskole. For 13 år siden gjaldt det kun for 10 kommuner.
- Udviklingen er sket samtidig med, at der er lukket mange folkeskoler i Danmark. Siden 2007 er antallet af folkeskoler faldet med cirka 330 skoler, hvilket svarer til cirka 20 procent. Samtidig er antallet af fri- og privatskoler vokset med cirka 11 procent - fra cirka 500 til cirka 550.
- Lukningerne af folkeskoler er primært sket i provins- og landområderne, dvs. i kommunerne uden for de store byer. Mange af disse områder har samtidig oplevet, at der er kommet flere fri- og privatskoler.
- Det kan rokke ved sammenhængskraften i samfundet, når flere og flere børn går i fri- og privatskoler, fordi børnene i mindre grad mødes på tværs af sociale lag.
- At skoleopgaven i stigende grad er flyttet fra folkeskolen til fri- og privatskolerne, kan også få konsekvenser for, hvor godt danske skolebørn klarer sig, viser studier. Ressourcesvage børn klarer sig bedre, når de går i skole med børn, der kommer fra ressourcestærke hjem.

Danmarkskortet er blevet forandret siden 2007, når det gælder skoleområdet. Mange folkeskoler er lukket, mens flere fri- og privatskoler er opstået. Konsekvensen er at langt flere børn i dag går på fri- og privatskole end tidligere, mens færre børn går i folkeskolen.

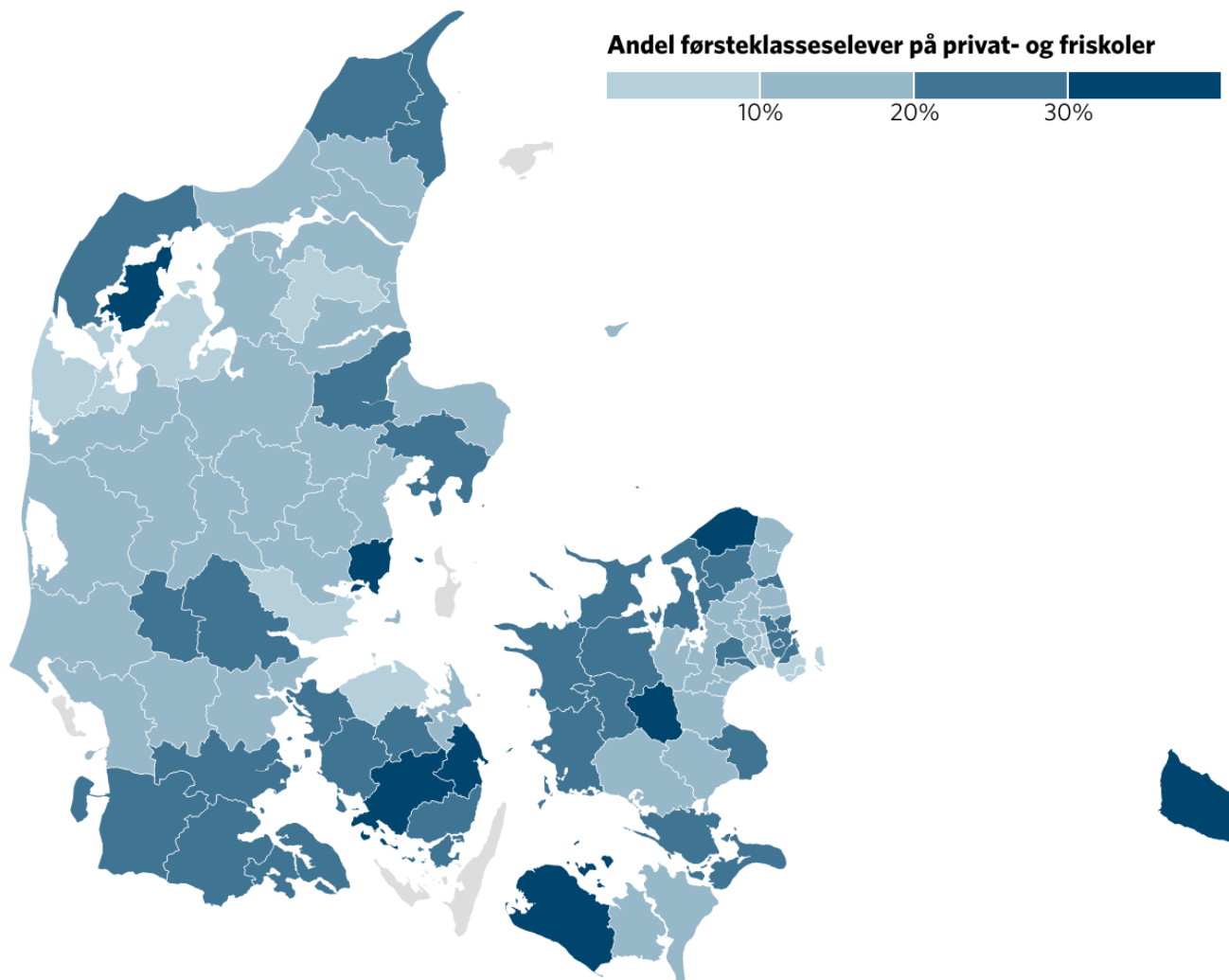
I mere end hver tredje kommune går mindst hver femte elev på fri- eller privatskole

I 2020 gik i gennemsnit 18 procent af de danske skolebørn i 1. klasse på fri- eller privatskole. Der er dog store variationer rundt omkring i landet. I mere end hver tredje kommune (40 kommuner) gik mindst hver femte elev på fri- eller privatskole, og i 8 kommuner gælder det endda mere end hver tredje elev i 1. klasse. Andelen af elever i 1. klasse, der går på fri- eller privatskole, er særlig høj på Lolland samt i dele af Fyn, Vest- og Nordvestsjælland, Sønderjylland og Nordjylland. Generelt er andelen af børn, der går på fri- eller privatskole høj i mange landområder – uden for de store byer.

FIGUR 1

I mere end hver tredje kommune går mindst 20 procent af eleverne i 1. klasse på en fri- eller privatskole

Figuren viser, hvor stor en andel af grundskoleeleverne i hver enkelt kommune, der går i fri- og privatskoler, i 1. klasse i 2020.

Anm.: Småkommunerne Ærø, Langeland, Læsø, Samsø og Fanø er udeladt. Opgørelsen er pr. 1. oktober 2020.

Kort: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: På baggrund af Danmarks Statistik

Et andet billede i 2007

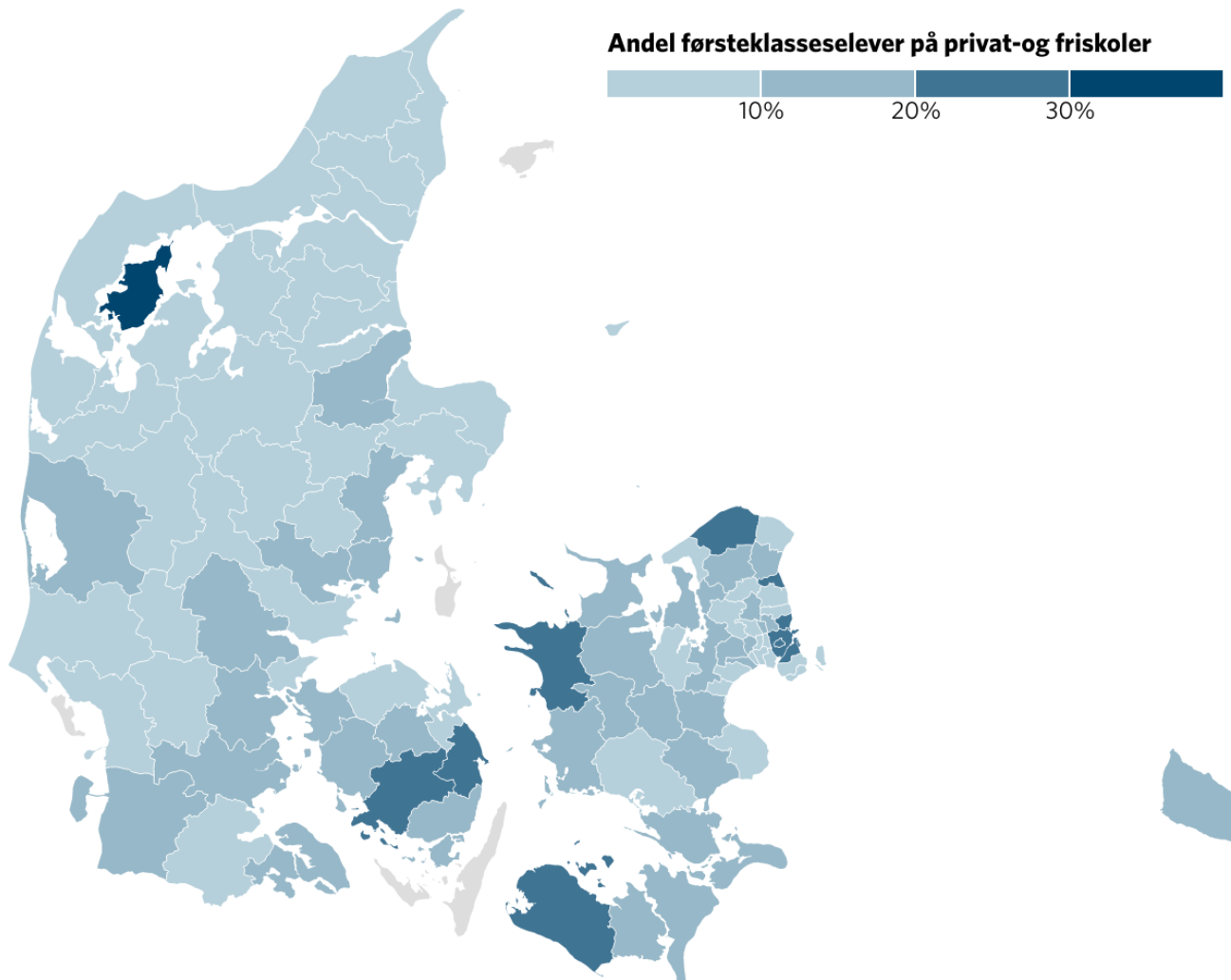
I 2007 var det blot i 10 kommuner, at andelen af eleverne i 1. klasse på fri- eller privatskole var på mindst 20 procent, mens det kun var i 1 kommune, at mere end 30 procent af eleverne gik på fri- eller privatskole. I de fleste kommuner lå andelen af børn på fri- og privatskole på 10 procent eller under. I 49 kommuner, altså langt de fleste danske kommuner, gik mindst 90 procent af skolebørnene i 1. klasse altså i folkeskolen. I 2020 gjaldt det tilsvarende kun for 10 kommuner. I hovedparten af kommunerne er det i langt mere end 10 procent, der går på fri eller privatskole, i dag.

Den gennemsnitlige andel børn i 1. klasse på fri- og privatskole lå i 2007 på 12,3 procent.

FIGUR 2

I 10 kommuner gik mindst 20 procent af eleverne i 1. klasse på en fri- eller privatskole

Figuren viser, hvor stor en andel af grundskoleeleverne i hver enkelt kommune, der går i fri- og privatskoler, i 1. klasse i 2007.

Anm.: Småkommunerne Ærø, Langeland, Læsø, Samsø og Fanø er udeladt. Opgørelsen er pr. 1. oktober 2007.

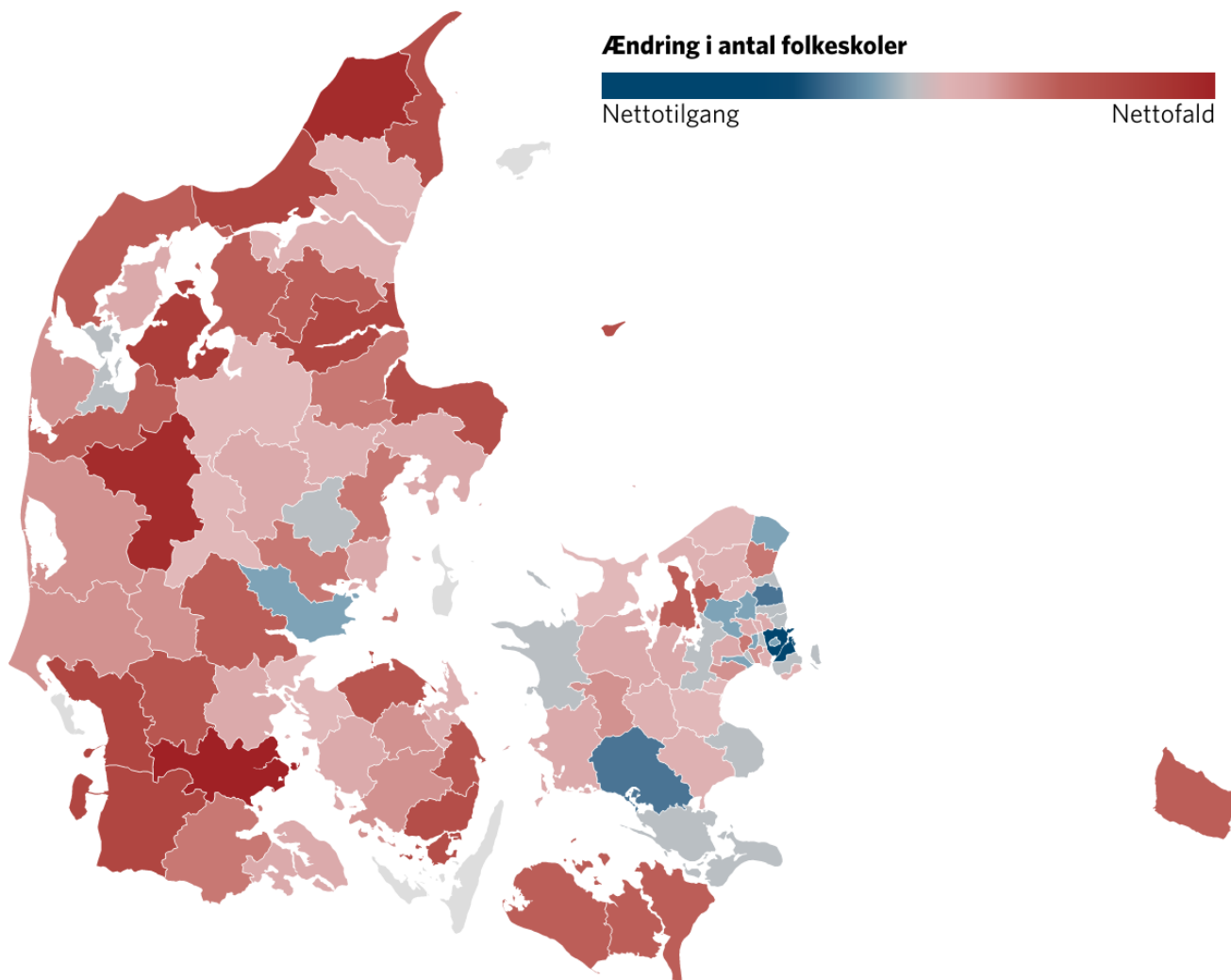
Kort: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: På baggrund af Danmarks Statistik

At langt flere børn går på fri- og privatskole i dag, skyldes bl.a., at der er lukket mange folkeskoler i Danmark siden 2007. En oversigt over antallet af folkeskoler i kommunerne, som Undervisningsministeriet har lavet, viser at skolelukninger især har ramt mange landkommuner¹. Se Figur 3.

FIGUR 3

Mange landområder har mistet folkeskoler siden 2007

Figuren viser nettoudviklingen i antallet af folkeskoler i de enkelte kommuner fra 2007 til 2020. Et negativt tal viser at en kommune har fået færre folkeskoler. Et positivt tal betyder flere folkeskoler.

Anm.: Småkommunerne er udeladt. Opgørelserne beror på kommunernes vedligeholdelse af oplysningerne i Institutionsregisteret og er derfor behæftet med en vis usikkerhed. Opgørelsen er pr. 30. september hhv. 2007 og 2020.

Kort: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: Børne- og undervisningsudvalget, BUU

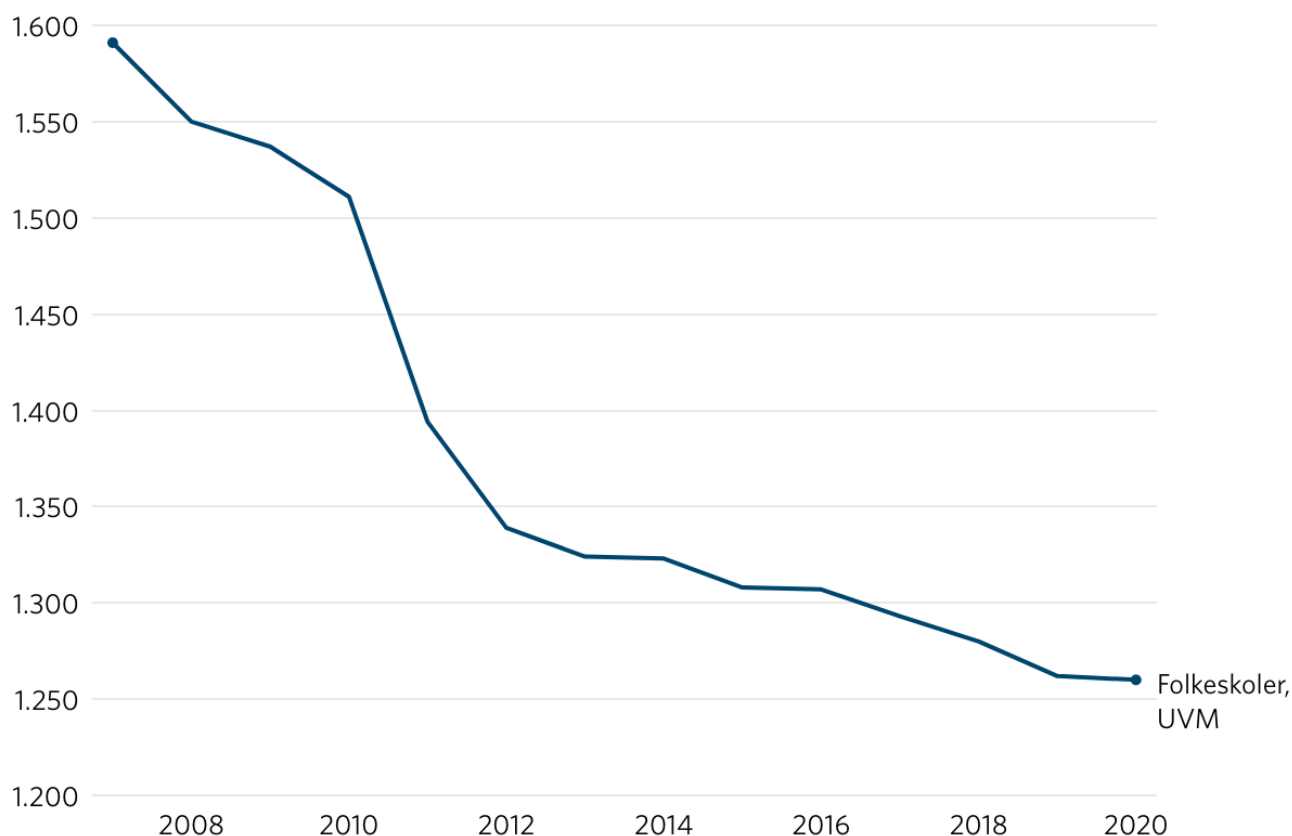
Folkeskoler forsvinder, privatskoler opstår

Det samlede antal folkeskoler i Danmark er reduceret med en femtedel siden 2007, og selvom de fleste skolelukninger skete i perioden 2007-2014, så lukkes der fortsat folkeskoler. Fra 2018 til 2019 faldt antallet af skoler med 18 skoler, og fra 2019 til 2020 faldt antallet yderligere med 2 skoler.

FIGUR 4

Hver femte folkeskole forsvundet siden 2007

Figuren viser antallet af grundskoler (afdelingsniveau).

Anm.: Omfatter antal grundskoler på afdelingsniveau.

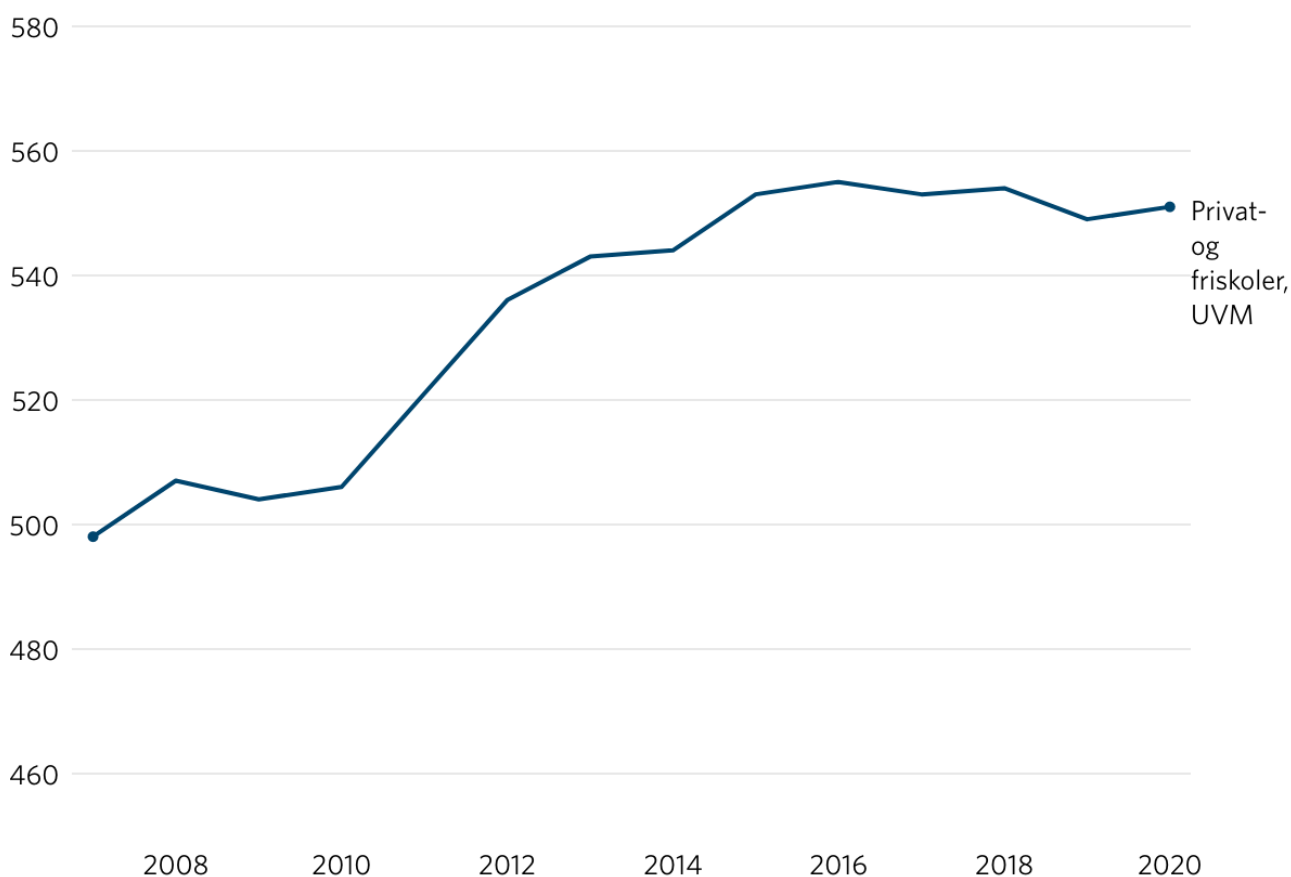
Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: UVM

I samme periode er antallet af fri- og privatskoler vokset. Mens antallet af folkeskoler er reduceret med cirka 20 procent, er antallet af fri- og privatskoler steget med cirka 11 procent.

FIGUR 5

Antallet af fri- og privatskoler er steget støt siden 2007

Figuren viser antallet af fri- og privatskoler

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: UVM

Samlet set har udviklingen betydet, at der flere steder i landet er blevet mange folkeskoler, og mange af de samme steder har oplevet, at der er kommet en ny fri- eller privatskole.

Kommuner har mistet folkeskoler – og fået fri- eller privatskoler

Figur 6 viser, hvilke kommuner der har fået færre folkeskoler, og om de samtidig har fået mindst en fri- eller privatskole i perioden. Mange steder har man oplevet, at en folkeskole er forsvundet og blevet

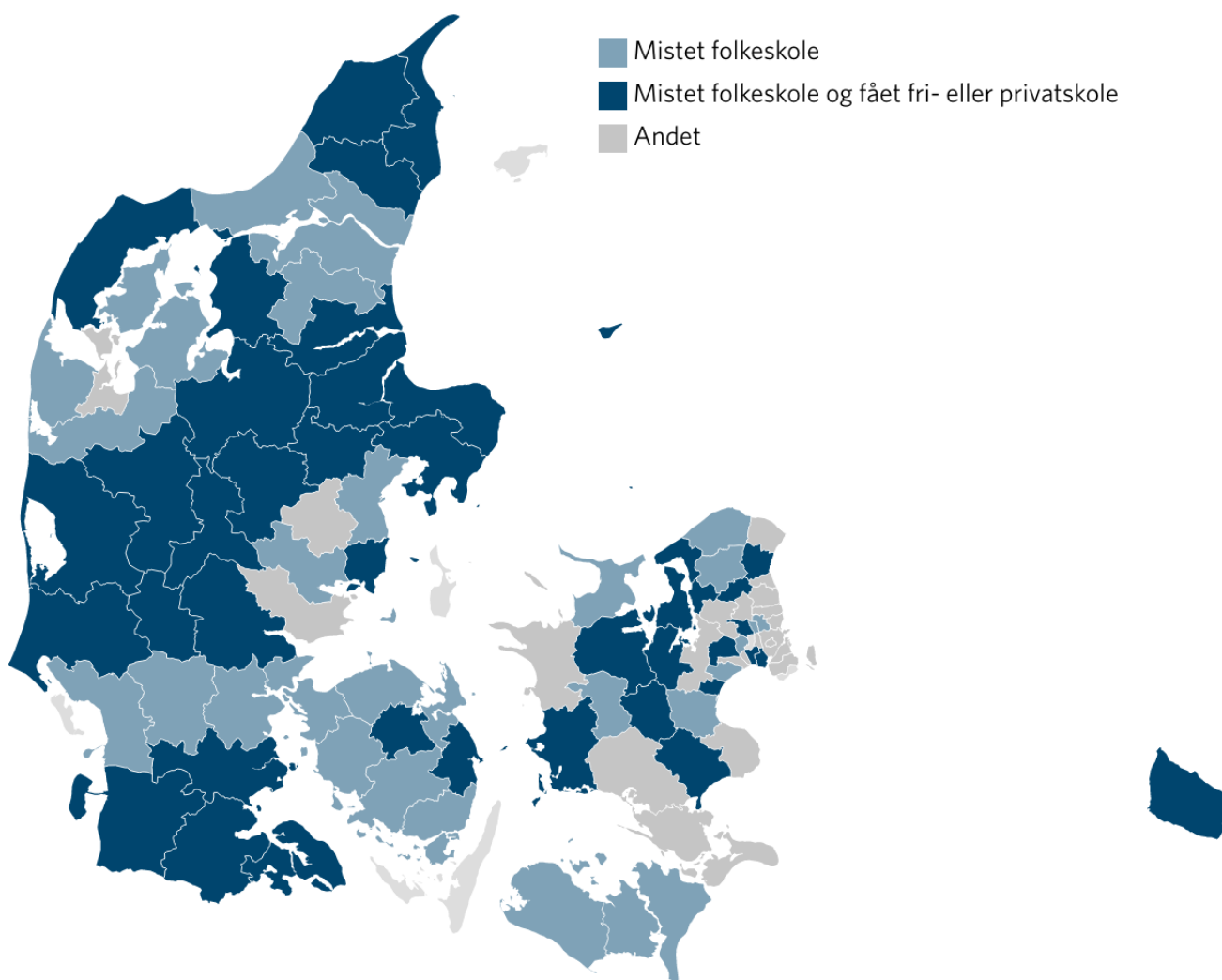

erstattet af en fri- eller privatskole².

FIGUR 6

Mange kommuner har mistet folkeskoler og fået fri- eller privatskoler siden 2007

Kortet viser, hvilke kommuner der har mistet mindst én folkeskole mellem 2007 og 2020. I de mørkeblå kommuner er der samtidig kommet mindst én ekstra fri- eller privatskole i samme periode.

Anm.: Der er tale om nettotal. Dvs., at selvom en kommune har værdien "Mistet folkeskole", så kan der godt være åbnet en folkeskole i perioden. Der er blot lukket flere, end der er åbnet. Følgende kommuner er udeladt: Dragør, Fanø, Glostrup, Læsø, Ærø, Langeland, Samsø. Opgørelserne beror på kommunernes vedligeholdelse af oplysningerne i Institutionsregisteret og er derfor behæftet med en vis usikkerhed. Opgørelsen er pr. 30. september hhv. 2007 og 2020.

Kort: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: Børne- og undervisningsudvalget, BUU

Udviklingen er bekymrende

Analysen viser, at der er sket en ændring i, hvem der løser skoleopgaven i Danmark. I 2007 gik næsten 90 procent af alle danske skolebørn i 1. klasse i folkeskolen. I dag er der mange steder, hvor fri- og privatskolerne løser skoleopgaven for en stor del af skolebørnene. I mere end hver tredje kommune går mindst hvert femte barn på fri- eller privatskole. I flere kommuner løser fri- og privatskolerne skoleopgaven for mere end 30 procent af børnene.

Den udvikling, vi har set, har skubbet bag på en større opdeling af danske skolebørn. Det viser flere analyser³. I [AE](#) viste vi sidste år, at de børn, der går på fri- eller privatskole, ofte kommer fra de mest velstillede hjem. Det gælder både, når man ser på eleverne i 1. klasse og i 8. klasse, og uanset om man ser på børn i storbyen eller på landet.

I Danmark har vi tradition for, at det er muligt at vælge en anden skole end folkeskolen. Derudover ved vi, at mange af de skolebørn, hvis skole lukkede, begyndte på en nyoprettet fri- eller privatskole⁴. At vælge en fri- eller privatskole er bare ikke en reel mulighed for alle. Ikke alle forældre har ressourcer til at vælge en fri- eller privatskole. Barriererne kan handle om privatøkonomi, men det kan for eksempel også handle om lange ventelister.

Skolen er et vigtigt stykke infrastruktur. Især på landet, hvor skolen ofte er samlingspunktet. Men skolen er også vigtig som institution, fordi skolen ofte er et sted, hvor børn mødes på tværs af sociale lag. Derfor er det bekymrende, når vi ser, at flere og flere børn går i fri- og privatskole, fordi det kan være med til at røkke ved sammenhængskraften i vores samfund. Hvis direktørens datter ikke længere går i klasse med kontanthjælpsmodtagerens søn, så kan det være svært at sikre opbakningen, forståelsen og tilliden til folk, der kommer fra en anden baggrund end en selv, og dermed i sidste ende bakke op om vores samfundsmodel. For de børn, der kommer fra knap så ressourcestærke hjem, er det desuden også vigtigt at have nogle forbilleder at spejle sig i hos de børn, der har en anden baggrund, anden opvækst og andre muligheder.

At skoleopgaven i stigende grad er flyttet fra folkeskolen til fri- og privatskolerne, kan også få konsekvenser for, hvor godt danske skolebørn klarer sig. Der er nemlig flere studier⁵, der peger på, at ressource svage børn klarer sig bedre, når de går i skole med børn, der kommer fra ressourcestærke hjem. Det er lettere at få alle børn med, hvis vi sørger for, at danske børn ikke er alt for opdelte.

Infrastrukturen på skoleområdet har ændret sig og ser markant anderledes ud, end det gjorde tidligere. Fri- og privatskoler varetager i dag en større del af opgaven end de gjorde tidligere. Derfor er det afgørende, at vi fremover sørger for at styrke og investere så meget som muligt i folkeskolen. Både så vi i højere grad sikrer, at folkeskolen er det attraktive førstevalg for børnene og forældrene, men også i forhold til at kunne tiltrække de bedste lærere til folkeskolen.

-
- 1 De kommunale tal bygger på dette svar: www.ft.dk/samling/20201/almindel/buu/spm/111/index.htm
Tallene bygger på de kommunale indberetninger til institutionsregisteret, og opgørelserne kan derfor indeholde store hop mellem de enkelte år, og antallet af institutioner er derfor behæftet med en vis usikkerhed, da opgørelserne er baseret på øjebliksbilleder fra registeret den 30. september det pågældende år. Det samlede antal folkeskoler ud fra de kommunale tal følger udviklingen i antallet af grundskoler i Danmark i perioden fra UVM.**
  - 2 Kortet er lavet som en nettoudvikling inden for hhv. folkeskoler fra 2007 til 2020 og inden for fri- og privatskoler. Det er opgjort om kommunen har færre folkeskoler i 2020 end i 2007, og om der samtidig er kommet flere fri- eller privatskoler. "Andet" indeholder de kommuner, hvor der fx er kommet flere folkeskoler i perioden (uanset antal fri- eller privatskoler) eller uændret antal folkeskoler (uanset antal fri- eller privatskoler).**
  - 3 www.dst.dk/da/Statistik/bagtal/2019/2019-29-11-foraeldre-med-boern-i-frie-grundskoler-har-hoejere-indkomst-og-laengere-uddannelser**
  - 4 Se AE-analysen: Skolelukninger skubber bag på privatskolernes fremmarch | Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (ae.dk)**
  - 5 Se fx KRAKA og AE-publikationen "Uddannelse skal styrkes gennem hele livet".**